

Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen 2018-02-28
Ingela Jönsson
Tfn: 063-14 77 62

RS/2701/2017

Svar på revisorernas frågor kring Regionstyrelsens ekonomiska planering och styrning

Revisorerna utgår från två beslut från Regionfullmäktige:

- Finansplanen för 2017-2019 (och även 2018-2019) där de citerar "*Anpassning till givna ramar är överordnat vid en eventuell målkonflikt med verksamhetens omfattning*".

Regionfullmäktiges (i juli -17) reviderade mål för verksamhetens nettokostnadsutveckling från -2 % till att högst få öka med + 1,4 %. Revisorerna kommenterar att detta fullmäktigebeslut i praktiken innebär ett negativt resultat för året.

Regionstyrelsens kommentar till detta – Ja det är en riktig analys. Regionstyrelsen lyfte fram till fullmäktige att det var orealistiskt med nettokostnadsutveckling -2% och att ett krav på + 1,4% är tillräckligt tufft. Regionfullmäktige delade Regionstyrelsens bedömning eftersom Finansplanen godkändes med detta mål.

Revisorerna konstaterar vidare att "avvikelsen mot budget är störst inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen, vars verksamhetsområden vid tillfället för delårsrapporten i augusti 2017 avlämnade prognoser som samlat pekade mot ett överskridande mot budget med -317 Mkr (16,2%). Vid ekonomiutskottets möte 13 nov. konstaterades att "*Hälso- och sjukvårdsförvaltningens områdeschefer ser ut att ha försämrat sina prognoser med 46 miljoner jämfört med prognosen i delårsbokslutet per augusti*". Sammantaget pekar Hälso- och sjukvårdsförvaltningens prognostiserade underskott 2017 därmed mot -363 Mkr.

Regionstyrelsens kommentar till detta – Ja det är en korrekt beskrivning och Regionstyrelsen ser det som oerhört bekymmersamt att resultatet ytterligare förändrats till ca 404 miljoner kronor.

Revisorerna fortsätter sin beskrivning med att hänvisa till granskningen av kostnadskontroll 2015 framkom tecken på att budgeten inte längre betraktas som ett styrdokument på grund av att budgeten betraktades som alltför orealistisk. Det vissa verksamheter uppgav sig styra mot var föregående års utfall uppräknat med den procentsats budgetramen räknades upp med. Regionstyrelsen svarade att "*Den styrmodell som regionen tillämpar utgår i huvudsak ifrån fördelning av anslag. Ekonomimodellens fokus är kostnadskontroll*".

Med anledning av ovanstående vill revisorerna få upplysningar om

- *Hur Regionstyrelsen organiserat sin ledning och ekonomiska styrning av Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och dess verksamhetsområden.*

Regionstyrelsen utövar sin ledning genom Regiondirektören och genom fattade

beslut. Under 2017 har Regionstyrelsens ekonomiutskott tagit initiativ till flera möten och dialoger där Hälso- och sjukvårdsdirektör och områdeschefer har deltagit, t ex

- 21 februari dialog kring bemanningsprojektets åtgärdsplaner och fastighetsutvecklingsplaneringen och dess ekonomiska konsekvenser. Denna dag avslutades med att ekonomiutskottet utformade förslag till mål och tidplaner för både bemanningsprojektet och fastighetsutvecklingsplanen som Regionstyrelsen därefter fastställde.
- 16 mars dialog kring planeringsförutsättningar för 2018-2020 med diskussion kring nuläge, ofinansierade behov och prioriteringar från resp förvaltning inkl gruppdiskussioner med områdescheferna

Regionledningen träffade den 6 april regeringens utredare angående kostnadsutjämnings för att beskriva regionens struktur och förhållanden.

Regionstyrelsens ordförande kontaktade Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, för samtal om hur en liten region med svag skattekraft ska klara att finansiera sin egen välfärd. Regiondirektör, ekonomidirektör och regionstyrelsens ordförande träffade 20170313 SKLs ledning för diskussion kring hur ett analysstöd skulle kunna genomföras av SKL, och analysen presenterades för Regionfullmäktige i juni. Under hösten har fördjupade analyser skett som lett till presentationer för breda politiska grupper i november och december. HS-förvaltningens områdeschefer har gjort analyser i eget område och haft gemensam workshop kring analyserna i slutet av november. Det har lett fram till beslut i Regionstyrelsen i december och januari-18.

I anslutning till Regionstyrelsens behandling av månadsrapport efter februari beslutade Regionstyrelsen 2017-03-29, § 58: Regionstyrelsens presidium får i uppdrag att tillsammans med regiondirektören under våren träffa områdesledningarna för en dialog om förbättringar, effektiviseringar och kostnadsminskningar. Detta genomfördes under maj-juni och återrapporterades till Regionstyrelsen i augusti.

- *Vilket mål för kostnadskontrollen har Regionstyrelsen delgivit Hälso- och sjukvårdsförvaltningen?*
Regionstyrelsen har inga andra mål för kostnadskontrollen inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen än de andra förvaltningarna, dvs Regionstyrelsens verksamhetsplans aktiva mål och framgångsfaktorer är det som gäller för alla verksamheter.
- *Vilka styråtgärder har Regionstyrelsen vidtagit under år 2017 avseende Hälso- och sjukvårdsförvaltningens och dess verksamhetsområden med avseende på:*
  - *Vilka krav på åtgärder har framförts till förvaltningen och resp verksamhetsområde?*
Regionstyrelsen har i varje möte och dialog enligt ovan inskräpt kravet på kostnadskontroll och effektiviseringar. Vid Regionstyrelsens presidiums träffar med områdesledningarna gjordes detsamma och då nådde signalerna ner till organisationens lägsta nivå eftersom i områdesledningarna finns alla enhetschefer.

• *Vilka förslag på åtgärder har Regionstyrelsen fått från resp. verksamhetsområde och när? och Vilka beslut har fattats med anledning av förslag från verksamhetsområdena och när?*

Regionstyrelsen sammanfattar förslag och beslut enligt nedan.

RS jan § 13 åtgärder angående jour- och beredskapsorganisation inom den specialiserade verksamheten.

RS jan § 21 uppräknning av egenvårdsavgiftsnivå för speciallivsmedel

RS mars § 68 tf RD presenterade förslag om (förtydligade i RS maj § 126-132)

- Utredda förutsättningarna till ökad samverkan med länets kommuner inom områdena administration (ffa transaktionstunga funktioner) och olika tekniska servicefunktioner, - redovisat RS nov § 269 arbetet fortsätter via den nya gemensamma nämnden för IT, administration och service
- intensifiera arbetet med samverkansmöjligheter inom den laboriemedicinska verksamheten med övriga landsting/regioner i norr – arbetet pågår
- se över möjligheterna att ytterligare vässa hälsovalet skall nuvarande regelverk ses över. Översynen ska även omfatta ersättningssystemet. – Redovisat RS dec § 309 RD fick i uppdrag att se över organisationen i primärvård, att arbeta med att få till en högre koncernkänsla i primärvårdens egenregi, och att utreda ansvar för utveckling inom primärvårdens egenregi kontra beställarenheten.
- Pågående förändringsarbete (OPUS 2020) inom kirurgi/ögon/öron initierat av den externa genomlysningen hösten 2016 skall kompletteras med en pilotstudie i att utforma produktionsuppdrag för verksamheten. – Har senarelagts pga att de ekonomiresurser som finns har prioriterats för arbetet med fördjupning efter SKL-analysen.
- Utredda möjligheter att samverka med annan part gällande sterilcentralen. Resultatet i § 222 RS oktober – Utredningen konstaterar att det inte är rimligt att flytta hela den steriltekniska verksamheten till exempelvis Sundsvall. Utredningen belyser även möjligheten att flytta delar av verksamheten. Dock kräver detta alternativ investeringar i paritet med de investeringar som krävs för att hålla nuvarande sterilcentral i full drift. Idag finns inget samarbetsavtal mellan Landstinget Västernorrland och Region Jämtland Härjedalen avseende upphandling av steriltekniska produkter och/eller serviceavtal, varför Regionstyrelsen ger RD uppdrag att se över möjligheten att samarbeta med exempelvis Landstinget Västernorrland för att hitta kostnadsbesparingar inom upphandlings- /avtalsområdet.
- Utvärdera regionens internhandel för att den ekonomiska styrmodeller ska ge god effekt. – redovisat RS nov § 270 – uppdraget avslutas RD får bedöma när resurser kan prioriteras för detta.
- utreda möjligheter och förutsättningar att kunna driva verksamhet gemensamt med annat landsting – muntlig redovisning RS nov § 253, ännu inga konkreta samarbeten pga intresse från de andra, men arbetet fortsätter.

RS mars § 69 Uppstart prehospitalt projekt

RS maj § 108 - öka internstafetter från sjukhuset ut till primärvården med syfte att minska hyrläkarkostnader och effektivisera så patienterna får specialistvårdsbesök direkt på hälsocentralen. – redovisat RS nov § 273.

Resultatet är tyvärr blygsamt. Regionstyrelsen godkände att fokus är på den andra delen i utvecklingen dvs att effektivisera arbetet mellan primärvård och specialistvård så att patienterna får sitt specialistvårdsbesök direkt på

hälsocentralen.

- och optimera nyttjandet av hyrläkarna inom primärvården – redovisat RS nov § 274. Gemensam grundplanering för hyrläkare på hälsocentralerna är införd. Hyrläkare som enbart har mottagning med patienter på hälsocentralen ska schemaläggas för minst 75 besök per vecka. Hälsocentraler som saknar fasta läkare och behöver använda hyrläkare till annat än ordinarie mottagning på hälsocentralen ska planera antal timmar för detta och därefter schemalägga övriga besök i proportion till den återstående tiden.

- Förslag om att göra extern genomlysning av verksamheten, inom psykiatrin, barn- och ungdomspsykiatrin och primärvårdens psykosociala enheter med syfte att analysera effektivitet, kvalitet, vårdflöden, ansvar mellan verksamheterna och tillsammans med kommunerna. – Redovisning planerad till Regionstyrelsen februari -18.

- förslag om att göra en övergripande plan för köpt vård innehållande en analys av möjligheter att ta hem delar av den vård regionen köper liksom en analys av ekonomiska fördelar att köpa viss vård istället för bedriva i egen regi.

RS okt § 221 deluppdrag Sjukresor i egen regi - Paket 2 Långsiktig utvecklingsplan för god ekonomisk hållning – Ställning togs för att inte överta i egen regi utan göra upphandling inför 2020.

RS dec § 300 Utifrån månadsrapport efter oktober har Regiondirektör beslutat om följande åtgärder som Regionstyrelsen ställde sig bakom:

- Inköp – stopp av alla inköp bortsett från sjukvårdsmaterial.
- Resor – se över och stoppa de resor som är möjliga resten av året.
- Anställningar – restriktivitet kring alla anställningar.
- Hyrpersonal – stoppa det som är möjligt.
- Utbildningar – restriktioner gäller, skjut fram och gör kostnadseffektiva lösningar.

RS jan-18 § 9 För att ytterligare förstärka arbetet med internkontroll/egen-kontroll har personal- och ekonomiavdelningen tagit fram ytterligare kontrollåtgärder i syfte att säkerställa att arbetet med Heroma och efterlevnad av avtal, regler och riktlinjer sker med god kvalitet och följsamhet. Dessa beslutade regionstyrelsen att lägga till i sin internkontrollplan för 2018.

• Är verksamhetsområdenas budget och uppdrag i sådan balans att ansvarstagande är möjligt?

Regionstyrelsen konstaterar att vid Regionstyrelsens presidiums möten med områdesledningarna diskuterades hur budgetarbetet på områdena sker. Regionstyrelsen har utifrån detta i verksamhetsplaneringen inför 2018 beslutat om ny budgethantering inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Detta för att skapa mer realistiska budgetramar per område så att tydligare ansvar kan utkrävas samtidigt som att inga ytterligare medel finns att tillföra. Så här beskrivs det i Regionstyrelsen verksamhetsplan:

”Fördelningen av budgetramar har gjorts på ett nytt sätt för 2018. Områdena inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har fått en budgetram som motsvarar den helårsprognos för 2017 som de själva angett i delårsbokslutet augusti 2017, utan någon uppräknig. Det betyder ett krav på 0% kostnadsökningar i områdenas egna verksamheter, eller med andra ord ska områden genom effektiviseringar klara 2% generell löneökning, 3,6 % ökning av regionsjukvård och 2% allmän inflation. Totalt motsvarar det cirka 54 miljoner kronor.

Dessutom förväntas områdena genom särskilda resultatförbättrande åtgärder gemensamt och solidariskt bidra till att täcka det samlade ofinansierade utrymmet i Hälso- och sjukvårdsförvaltningens centrala budget som uppgår till 205 miljoner kronor.

Undantag från denna princip görs för:

- Folktandvården som får ramuppräknning enligt tidigare princip inkluderat att de i budget för den konkurrensutsatta delen belastas med en kostnad på 4 mkr (avkastningskrav) vilket skall levereras in till Finansförvaltningen (Motsedda)
- Primärvården - får ramuppräknning enligt tidigare princip, och ersättning från Vårdvalnämnden
- Diagnostik, teknik och service – får ramuppräknning enligt tidigare princip, men får samtidigt inte höja internpriserna för 2018.

Regionstaben får inte heller någon ramuppräknning vilket innebär ett kostnadsminskningsuppdrag på 4 200 tkr som därmed reducerar HS-förvaltningens ofinansierade utrymme till 201 miljoner. ”

Revisorerna ställer också frågor om Lånefinansiering

Revisorerna citerar Finansplanen 2017-2019: *"Det ekonomiska resultatet ska långsiktigt ge en god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning innebär att Region Jämtland Härjedalen ska uppnå och bibehålla en styrka i ekonomin och långsiktigt följa principen att varje generation jämställt och solidariskt bär kostnaderna för den service som den konsumerar och beslutar om"*

Revisorerna konstaterar att Finansplanen för 2017 -2019 bygger på att ett nollresultat skulle klaras. Målet i budgeten om ett nollresultat är dock en för låg nivå får att bölja gå mot vad som kan betraktas som en god ekonomisk hushållning. Månadsrapporten i oktober 2017 pekar, enligt uppgift, mot ett sammanlagt underskott på -220 Mkr för regionen. Med anledning av att regionens likvida medel är förbrukade har medel får investeringar under 2017 upplånats. I Finansplanen ligger en planerad upplåning med 100 Mkr/år under åren 2017-2019. I och med att löptiden på de först lyfta lånen löper ut inom tidsperioden innebär situationen i princip att återbetalning delvis måste ske genom att lyfta nya lån om inte överskott kan skapas. Den negativa ekonomiska utvecklingen innebär en risk att regionen kan hamna i en lånespiral som kan leda till att det redan allvarliga ekonomiska läget blir ännu sämre.

Revisorerna önskar mot bakgrund av ovanstående få en redogörelse från Regionstyrelsens om vilka åtgärder som vidtagits och planeras att vidtas samt vilka effekter dessa kommer att medföra och när.

Regionstyrelsen anser att ovan beskrivna svar också svarar på denna fråga.

Regionstyrelsen försäkrar revisorerna om att regionstyrelsen är mycket medveten om problemet med lånefinansiering, men upplyser också om att syftet med lånen är att finansiera investeringarna.

REGIONSTYRELSEN

Ann-Marie Johansson
Regionstyrelsens ordförande

Hans Svensson
Regiondirektör